

kestävät käytännöt

VAKKA-SUOMEN KANSALAI SOPISTON KESTÄVÄN KEHITYKSEN KÄSIKIRJA

KUVA: TIMO HÄMÄLÄISEN MAALAUUS

Syksy 2015

Tämä vihkonen on tiivistelmä Vakka-Suomen kansalaisopiston Kestävän Kehityksen ohjelmasta.

Ohjelma on laadittu Uudessakaupungissa kesällä 2011 ja päivitetty syksyllä 2015.

Alkuperäinen kirjoittaja Terttu Viinikkala, FM, työharjoittelijajaksolla opistossa kesällä 2011.

Kestävä kehitys merkitsee sitä, että käytämme luonnonvaroja ja ympäristöä niin, että myös tulevat sukupolvet saavat elää maailmassa, missä on riittävästi luonnonvaroja ja puhdas ympäristö.

Hyvä tuntiopettaja!

24.11.2015

Tässä on sinun käyttöösi päivitettyä tietoa Vakka-Suomen kansalaisopiston kestäväan kehitykseen liittyvistä toimintamalleista ja tavoitteista. Toivomme, että sitoudut omalta osaltasi toimimaan vastuullisena tuntiopettajana nämä näkökulmat huomioiden. Tämä vihkonen on tiivistelmä Vakka-opiston kestäväan kehityksen ohjelmasta, jota pyritään päivittämään säännöllisesti ja olemme valinneet myös teemoja, joihin kulloinkin pyrimme erityisesti panostamaan. Nyt teemana on ollut työturvallisuus, vastuulliset hankinnat, Perinne-Vakan kehittäminen sekä henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvinvointi.

Kansalaisopistojen perustoiminta itsessään tukee kestäväa kehitystä, joten siinä suhteessa olemme jo valmiiksi hyvällä mallilla. Tämän lisäksi panostamalla esim. kurssipaikoilla energian säästämiseen, muistamalla käyttää kaksipuoleisia tai pienennettyjä tulosteita, suosimalla sähköisiä tietoverkkoja ja huolehtimalla jätteiden hävittämisestä mahdollisimman oikealla tavalla olemme taas askelen pidemmällä tällä tiellä. Tiedämme, että toimintamme on jo hyvällä tasolla, mutta toisaalta koemme tärkeäksi myös muistuttaa näiden asioiden tärkeydestä.

Vakka-opistolla on kestäväan kehityksen työryhmä, jossa pidämme esillä ja työstämme ajankohtaisia Keke-asioita. Mikäli sinulle tulee mieleen hyvä kestäväan kehitykseen liittyvä idea tai jokin asia askarruttaa, olethan yhteydessä meihin!

Keke-vastuuhenkilö Piia Allén
(piia.allen@vakkaopisto.fi)

Vakka-Suomen kansalaisopisto

Vakka-Suomen kansalaisopiston toiminta on käynnistynyt 1.1.2007. Vakka-opisto on muodostunut yhdistämällä Laitilan-Pyhärannan kansalaisopiston ja Uudenkaupungin kansalaisopiston toiminnat. Vakka-opiston osakaskuntia on kuusi: Laitila, Uusikaupunki, Pyhäranta, Taivassalo, Kustavi sekä 1.1.2009 alkaen Vehmaa. Laitila on opiston ylläpitäjäkunta ja vastaa opiston hallinnosta.

Vakka-opisto on sekä opetustuntien että opiskelijoiden määrässä Varsinais-Suomen kolmen suurimman kansalaisopiston joukossa.

Opetustunteja toteutuu vuosittain noin 16 000, kurseja järjestetään n. 750 kappaletta lähes 110 eri toimipaikassa. Kalenterivuodessa opiskelijoita (eri henkilöitä) on noin 5 500 ja kursseille osallistuneita noin 12 000. Tuntiopettajia ja luennoitsijoita Vakka-opiston palveluksessa on vuosittain pitkälti yli 200, parhaimmillaan jopa lähes 230 eri henkilöä.

Näin ollen se henkilömäärä, joka vuosittain on mukana opiston toiminnassa kurssien, luentojen tai esimerkiksi lasten ja nuorten taideharrastusten kautta, on hämmästyttävän suuri – koko Vakka-Suomen seutukunnan jokaisesta asukkaasta noin joka viides eli lähes 20 % on vuosittain opiston opiskelijana, osakaskunnista eniten Laitilassa parhaimmillaan jopa yli neljännes kaupungin asukkaista.

Kestävä kehitys

Kestävä kehitys liittyy läheisesti Vakka-opiston arvoihin ja näkyy sen toimintatavoissa. Se sisältää seuraavat ulottuvuudet: ekologinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys, kulttuurinen kestävyys, taloudellinen kestävyys ja arvot.

Kansalaisopiston kestävä kehityksen ohjelmassa sitoudutaan arvoihin, jotka ohjaavat ajattelutapaa.

Kurssien sisällössä voidaan ohjata materiaalien säästämiseen ja kierrätykseen. Pyritään löytämään eri oppisisältöihin kestävä kehitystä edistäviä näkökulmia. Tämä pätee niin kieltenopetuksen, musiikin, liikunnan, taideaineiden kuin kädentaitojenkin opetukseen, omaa kulttuuriperintöä unohtamatta. Kansalaisten vaikuttamisen mahdollisuudet ympäristöön, kohtuullinen elämäntapa sekä eettiset valinnat vievät osaltaan kestävä kehitystä eteenpäin Vakka-opiston vaikutusalueella.

Kestävä kehitys -ajattelu on koko ajan tietoisia valintoja omassa työssä ja kulloisessakin toimintaympäristössä.

Arvoista arkikäytäntöön

Koulutuksen kulttuurinen kestävyys

Sisällytämme Vakka-opiston opetusohjelmaan sellaisia kursseja, jotka antavat osallistujille valmiuksia toimia aktiivisesti yhteiskunnassa. Kannustamme osallistujia toteuttamaan kestävä kehityksen periaatteita. Opisto valitsee vuosittain teemoja, jotka näkyvät läpäisevästi kaikessa opetuksessa. Kansalaisopisto toteuttaa taide- ja kulttuuritoimintaa, joka edistää ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä lisää yhteisöllisyyden tunnetta. Huomioimme vähemmistöryhmien tarpeet koulutus- ja kulttuuritarjonnan suunnittelussa ja toteutuksessa – opistossa on laadittu tasa-arvo – ja yhdenvertaisuusohjelma syksyllä 2014.

Varmistamme, että koulutusta on saatavilla koko opiston toiminta-alueella, ja tarjoamme opiskelumahdollisuuksia erilaisiin ryhmiin kuuluville taloudellisista ja fyysisistä mahdollisuuksista riippumatta. Hinnoitlemme palvelut ja tuotteet kohtuullisiksi ja saavutettaviksi, erityisryhmille on tarjolla lisäksi opetushallituksen myöntämiä opintoseteleitä.

Tiedotamme sidosryhmillemme opiston kestävä kehityksen konkreettisista toimenpiteistä.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Opistolla on johdon ja henkilöstön hyväksymät henkilöstö- ja tasa-arvo –ohjelmat. Joustavien työaikajärjestelyjen avulla tuemme työntekijöiden yksilöllisiä tarpeita ja elämäntilanteita. Työnantaja huolehtii henkilöstön riittävydestä ja jaksamisesta. Työterveyshuollon rinnalla työntekijöille järjestetään henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin tueksi palveluja. Huolehdimme siitä, että työympäristö on terveellinen, turvallinen ja siellä on hyvä henkinen ilmapiiri. Esimiehen ja alaisen kehityskeskustelut dokumentoidaan ja niistä otetaan oppia oman työn parantamiseksi. Kaikille työntekijäryhmille tarjotaan mahdollisuus kouluttautua ja heitä kannustetaan kehittämään osaamistaan jatko-opiskelulla.

Taloudellinen kestävyys

Laadimme talous- ja toimintasuunnitelmia niin, että niihin sisältyy ekologisesti kestävä kehitys. Vuosibudjetin valinnoissa näkyy kestävä taloudellinen kehitys esimerkiksi ostettujen palvelujen tarjoajien valinnoissa tai muissa hankinnoissa. Varmistamme, että kaikki erityisrahoituksella toimivat projektit vastaavat todellisiin kehittämistarpeisiin. Annamme projektien tulokset kaikille asiaankuuluville tahoille hyödynnettäviksi. Opiston henkilöstöstrategia pohjautuu osaavan, ammattitaitoisen, mahdollisuuksien mukaan vakituisissa työsuhteissa olevan henkilöstön elinikäisen oppimisen kannustamiseen. Tuntityösuhteessa olevalle henkilöstölle laaditaan koulutustarvekartoituksia, ja heidän jatko-opiskeluaan ja kouluttautumistaan tuetaan mahdollisuuksien mukaan.

Hankinnat:

- atk-laitteet, kopiointilaitteet, AV-laitteet, videoneuvottelulaitteet, toimistokalusteet, opetus- ja toimistotarvikkeet, puhelimet

Hankimme mieluummin laadukkaita, uudelleen käytettäviä sekä mahdollisimman moni- ja helppokäyttöisiä tuotteita, jotka kestävät pitkään. Suosimme vaihtoehtoisia hankintatapoja silloin kun se on tarkoituksenmukaista, esimerkiksi vuokraamista, lainaamista tai leasing-sopimusta. Opisto suosii myös yhteiskäyttöä. Opiston laitteissa on pitkä takuu-aika, laitteet voidaan huoltaa helposti ja laitteissa on toiminnot, joilla voidaan säästää paperia ja energiaa. Hankimme laitteiden käyttäjille sellaisen perehdytyksen, että he osaavat käyttää kaikkia laitteiden ominaisuuksia.

Paperin käyttö, kopiointi, muut julkaisut

Tiedotuksesta, markkinoinnista ja koulutuksesta vastaavat henkilöt käyttävät ensisijaisesti sähköisiä viestintämuotoja. Ohjaamme mm. laskutusta, ilmoittautumista, postitusta jne. enenevässä määrin sähköisesti tapahtuvaksi. Opastamme asiakkaitamme etsimään tietoa sähköisistä verkoista. Kokousten järjestämisessä vähennämme paperin käyttöä. Mahdollisuuksien mukaan lähetämme ohjelmat, asialistat ja kokouskutsut sähköisesti.

Tuotamme lisääntyvässä määrin opetusmateriaalia verkkoon. Käytämme ja opetamme muita käyttämään verkon mahdollisuuksia opetuksessa. Tulostamme ja kopioimme vain välttämättömän määrän materiaalia. Tarkkailemme, että kopiointi todella on tarpeen, samoin kuin otamme myös kaksipuolisia ja pienennettyjä kopioita aina kun mahdollista. Samalla huolehdimme siitä, että vaihtoehtoja on myös asiakkaille, jotka eivät käytä sähköisiä palveluja. Asiakkaidemme tulee saada tasa-arvoisesti käyttöönsä tietoa ja materiaaleja opistolta.

Energian ja veden käyttö

Sovimme kiinteistön huollosta vastaavien tahojen kanssa, että nämä huolehtivat lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien tarkoituksenmukaisista säädöistä, ikkunoiden tiivistyksistä, valojen säädöistä ja lamppujen vaihdosta ympäristöystävällisempiin. Ohjeistamme tiloissa työskenteleviä, niin opettajia kuin opiskelijoita, lämmön ja sähkön säästämiseksi. Katsomme, että opiston käyttämissä tiloissa on tarpeen mukaan ohjeita ikkunan avaamisesta tuulettamiseen, valojen sammuttamisesta tai veden juoksuttamisesta. Huolehdimme, että kylmälaitteet otetaan pois päältä lomien ajaksi. Vuotavista hanoista tai WC-huuhtelusta ilmoitetaan välittömästi huollosta vastaavalle henkilölle. Kopiokoneissa ja atk-laitteissa käytetään automaattisia virransäästötoimintoja.

Jätehuolto

Pyrimme vähentämään jätteiden syntyä jo hankintavaiheessa. Jätteet lajitellaan opiston käyttämän kiinteistön ohjeiden mukaan. Ohjeistamme tilojen käyttäjiä, tuntiopettajia ja opiskelijoita oikeasta jätteen käsittelystä. Kopiointilaitteiden mustepatruunat palautetaan mustepatruunan hankinnan yhteydessä valmistajalle. Vanhat ja käyttökelpoiset toimistokalusteet ja laitteet toimitetaan kierrätettäviksi. Opetuksessa tarjotaan kursseja uusiomateriaalin käytöstä, kierrätyksestä ja energiatehokkuudesta. Harjoitamme aktiivista tiedottamista kestävästä kuluttamisesta sekä henkilöstön että opiskelijoitten suuntaan. Käytämme opetusvälineitä ja tiloja yhdessä muiden käyttäjien kanssa siten, että opetusvälineitä ja tiloja hyödynnetään tehokkaasti ja monipuolisesti.

Kuljetukset ja liikenne

Tapaamisia ja niihin liittyviä matkoja järjestämme esimerkiksi videoneuvotteluna tai muilla verkon mahdollistamilla virtuaalisilla keinoilla. Pyrimme hyödyntämään tietotekniikkaa järjestämällä verkkokursseja ja suosimalla etättyötä silloin kun se on tarkoituksenmukaista. Opetustilat ja tapahtumat suunnittelemme hyvien yhteyksien päähän. Tarvittaessa järjestetään joukkokuljetus ja suositaan kimpapakyytejä.

Oppaan painattamiseen on saatu tukea Opetushallituksen Laatu- ja kehittämisrahoista.